

Foredrag i Buskerud Arbeiderparti, Hokksund,

søndag 9. mars 1975.

(Manuskript. Utdrag.)

Regjeringen står fast ved det hovedmål for årets økonomiske politikk at den disponible realinntekt skal øke med 4 - 5 prosent. Vi hadde i 1974 en slik øking av den reelle inntekt. 4 - 5 prosent er en stor øking og den kan ikke være den normale i en lang tidsperiode. Men denne målsetting for 1974 og 1975 ble satt opp for å rette opp det forhold at realinntekten i flere år forut økte svært lite.

Dette er en komplisert oppgave i en tid med uvanlig sterk internasjonal inflasjon. Dette gjorde Regjeringen greie for i det økonomiske opplegget for 1975, som er inngående behandlet i Stortinget. Fra enkelte borgerlig hold blir Regjeringen kritisert for ikke å søke samarbeide med andre partier enn sitt eget. Jeg synes ikke det er sterkt grunnlag for en slik kritikk. Alle politiske partier er representert i Stortinget og er der med og behandler alle Regjeringens økonomiske opplegg. Det er normalt det rette sted for kontakten mellom partiene.

En av de mest kritiske høyreaviser får seg til å proklamere at "Bratteli-regjeringen har sagt nei til å gå sammen med de andre partiene i Stortinget for å få bukt med prisstigningen". Dette utsagn er direkte galt.

Regjeringen sa i sitt svarbrev til Høyres sentralstyre at "Eventuelle tiltak vil på vanlig måte bli drøftet med Stortingets organer". Regjeringen vil i april legge fram revidert Nasjonalbudsjett for 1975. I det nevnte brev heter det at "På bakgrunn av dette vil det i Stortinget bli en debatt om hele den økonomiske politikken!"

Det er også tidligere meldt at Regjeringen i nær framtid vil legge fram en Stortingsmelding om pris- og inntektspolitikken. I den sammenheng vil den behandle det såkalte Skånland-utvalgets innstilling. Det er tatt helt ut av luften når en høyreavis skriver at "Regjeringen avviste Skånland-utvalgets forslag om nært samarbeide mellom de politiske organer og partene i arbeidslivet for å bekjempe inflasjonen generelt." Regjeringen hadde nær kontakt med arbeidslivets parter om det økonomiske opplegget i samband med inntektsoppgjøret 1974.

Det har nylig vært møte igjen i Kontaktutvalget hvor Regjeringen og organisasjonene er representert. I inntektsoppgjøret 1975 er det også en presis avtale om grunnlaget for og omfanget av et inntektstillegg ivår. Ikke fra noen side er det tatt til orde for å gripe inn i denne inngåtte avtale. De problemer som melder seg til høsten vil det bli arbeidet videre med, både i kontakt med Stortinget og dets grupper og i kontakt med organisasjonene i Kontaktutvalget.

Finansministeren har vært i kontakt med finanskomitéen og han vil torsdag gi Stortinget en oversikt over den senere tids økonomiske utvikling. Det kan ikke være uventet at de sterke internasjonale økonomiske rystelser - i mange land uttrykt i voldsom prisstigning,

store valutaproblemer og en tildels sterkt økende arbeidsløshet - også har virkninger i visse deler av norsk økonomi. Disse spørsmål arbeider Regjeringen kontinuerlig med. Det er stort sett problemer som må håndteres praktisk og konkret i kontakt med de berørte virksomheter.

Ikke minst i forhold til det som skjer mange steder ute, mener Regjeringen det stadig er grunn til å se optimistisk på vårt lands muligheter for å komme vel gjennom dette året. Og det har ikke skjedd noe som har forrykket den målsetting at en gjennom året skal øke den disponible realinntekt med 4 - 5 prosent.

Sett på lengre sikt og i internasjonal sammenheng er vel stadig flere klar over hvor uheldig det er at en rimelig og begrenset øking i realinntekten skal være omkranset av inflasjonsartede sprang både i priser og i nominelle inntekter (antall kroner pr. time). Det fører til planløse forskyvninger i mange økonomiske sammenhenger. Og det gjør det vanskelig å gjennomføre en rettferdig inntektspolitikk.

Dette er nå kanskje det viktigste uløste spørsmål i moderne økonomisk politikk. Det er sannsynligvis begrenset hva et enkelt land her kan oppnå ved egne tiltak alene. Inflasjon er i høy grad disponert for eksport fra land til land. Samordnede og samtidige tiltak fra mange land vil være nødvendig for å få mere rimelig balanse i priser og finansielle og valutariske forhold. Som det i sin tid var nødvendig og stadig er nødvendig med en samordnet internasjonal politikk for å trygge sysselsettingen. Om dette siste har vi lært mye i den siste menneskealder. Om å få inflasjonens krefter under

kontroll synes alle land å famle i halvmørke.

Vi må arbeide ufortrødent videre med dette, også med de ting som kan gjøres på nasjonalt grunnlag. Problemene er ikke nye. Det var min forrige regjering som satte Skånland-utvalget i arbeide. En overfladisk propaganda fra flere kanter har etterlatt det inntrykk at Skånland-utvalget bare har foreslått et inntektspolitisk råd, som angivelig skal binde organisasjonene. Rådet er ikke hovedsaken i innstillingen. Den har langt bredere perspektiver.

Utvalgets innstilling er den hittil mest gjennomførte behandling av slike grunnleggende problemer som vi nettopp nå står midt oppe i. Enkelte viktige utgangspunkter burde det ikke være vanskelig å bli enige om. Ingen - kanskje bortsett fra visse spekulanter - kan være interessert i at priser og nominelle inntekter skal løpe omkapp i prosenter som er flere ganger den reelle øking i realinntekten. Skal en finne bedre metoder for å unngå den sterke inflasjon må alle grupper som påvirker inntektsutviklingen være med og ta et medansvar. En samordnet og rettferdig inntektspolitikk må omfatte alle inntekter, ikke bare vanlige arbeidstakeres lønnsinntekter. Fra disse utgangspunkter bør vi føre videre arbeidet for å få bedre herredømme over en utvikling som nå med rette skaper bekymringer i mange hjem.

- - - - -

Arbeiderpartiets politiske kurs bestemmes av de programmer og politiske vedtak som blir gjort av partiets landsmøte. Partiets tillitsmenn arbeider selvfølgelig etter den vedtatte politiske kurs. For denne stortingsperioden har vi et meget krevende og perspektivrikt arbeidsprogram, som det er vår felles oppgave å gjennomføre så langt det kan skapes politiske forutsetninger for det.

Samfunnet forandres ved de store oppgaver som blir praktisk gjennomført. Det er imidlertid ikke nok å konsentrere seg om de største saker og de ytre rammer i samfunnet.

I opplegget til landsmøtet og valgene i år er oppmerksomheten rettet mot en bred virksomhet for å sikre menneskelig trivsel, for å menneskeliggjøre samtidens tekniske og administrativt kompliserte samfunn.

En slik politikk legger blant annet sterkt øket vekt på alle sider ved miljøpolitikken. De viktigste er de som gjelder de fleste mennesker, de store folkegrupper. I forgrunnen kommer her en aktiv politikk for en stadig bedring av et bomiljø, med plass til og høvelig blanding av alle aldre og familietyper.

Et annet område er såvidt mulig å flytte de politiske og administrative avgjørelser nærmere de mennesker det gjelder. Og samtidig utvikle former som gir mennesker høve til medinnflytelse på avgjørelser som virker inn på deres egne livsforhold. Vi skal i år for første gang ha direkte valg til fylkesting. Den pågående omforming av fylkenes gjøremål og ansvar er et ledd i desentraliseringen. Det har i denne sammenheng vært

oppmuntrende å se det store arbeide de fleste av våre fylkespartier har lagt i utformingen av konkrete fylkesprogrammer, som svarer til den nye situasjonen.

Det er lagt et nytt grunnlag for en betydelig utvidet kulturaktivitet i alle landets kommuner. Også dette arbeide vil nå avhenge av de mennesker som bor og virker på hvert sted.

Utenom bo-områdene er arbeidsplassene det viktigste miljøspørsmål fordi det angår de aller fleste mennesker i deres hverdag. I samsvar med Arbeiderpartiets og fagorganisasjonens felles program om arbeidsmiljøet - vedtatt av landsmøtet og kongressen - vil det nå bli lagt fram en radikalt revidert lov om arbeidsmiljøet. Den skal erstatte den nåværende lovgivning om arbeidervern. Loven vil gi rettsgrunlaget for miljøvernet i arbeidslivet. Men det faktiske miljø vil bli bestemt av alle ansattes felles innsats for å skape et sunt og trivelig indre og ytre arbeidsmiljø.

I et moderne lovordnet samfunn får folk mye å gjøre med myndighetene, særlig med de kommunale myndigheter. Denne administrasjon skal tjene menneskene og se til at hver enkelt oppnår sin rett og får løst sine problemer. Menneskenes oppfatning av tidens velferdssamfunn beror sterkt på forløpet av menneskers kontakt med lokale myndigheter.

Det har blitt et sentralt trivselsspørsmål å forme denne kontakten på en smidig, effektiv og hyggelig måte. Her er i sannhet et rikt felt for en bedre praksis

En oppnår ikke noe som helst med en krig mellom offentlige funksjonærer og de mennesker institusjonene skal tjene. En menneskeliggjøring av den administrasjon folk ofte søker vil gjøre livet triveligere både for funksjonærene og for de som søker dem.

Oppgaver av denne art er stilt i sentrum for de oppgaver i lokalsamfunnet som blir en politisk hovedsak på Arbeiderpartiets landsmøte i april.